

บทที่ 3

ช่วยด้วยเจ้าข้า

เป็นครั้งแรกนับตั้งแต่ชาวคณะอัครทูตมาถึงสยามเมื่อหกเดือนก่อน ที่ซิสเตอร์เหล่านี้เริ่มตั้งหลักปักฐาน ซิสเตอร์ชาวเวรียได้จากพวกเธอ ไปอยู่ที่ซัวเถาสักกระยะหนึ่ง หลายสัปดาห์ที่ซิสเตอร์เทเรสไปพักที่ซัวเถา ทำให้สุขภาพของเธอกลับฟื้นคืนมา บัดนี้เธอพร้อมที่จะดำเนินบทบาทในฐานะอภิกาโรนิกซ์ของคณะ ระหว่างที่ซิสเตอร์เทเรสเจ็บป่วยเป็นเวลานานและช่วงเวลาที่เธอฟื้นฟู ซิสเตอร์อิกเนสและซิสเตอร์ราฟาแอลได้ทำหน้าที่เต็มที ในช่วงเวลาหลายเดือนเหล่านั้น รูปแบบของงานและการสวดภาวนาก็เป็นรูปเป็นร่างขึ้น บัดนี้ซิสเตอร์เทเรสผู้ซึ่งไม่เคยพำนักอยู่ที่วัดกาลหว่าร์ต้องปรับตัวให้เข้ากับโครงสร้างที่เธอมีได้เป็นผู้เริ่มต้น และมีได้เห็นพ้องด้วยทั้งหมด

ไม่ต้องสงสัยเลยว่าชีวิตของซิสเตอร์เหล่านี้ในกรุงเทพฯ ไม่คล้ายคลึงกับแบบแผนชีวิตที่ต้องปฏิบัติตามกฎวินัยของคณะดังที่พวกเธอได้รับการฝึกมา การสวดภาวนาด้วยเพลงขับเป็นสิ่งที่ไม่ทำได้ การกำหนดเขตพรตยังเป็นเรื่องยาก เพราะเด็กนักเรียนและครูมักละลาบละล้วงเดินเข้าเดินออกในบ้านเล็ก ๆ ที่ซิสเตอร์พำนักอยู่ ซิสเตอร์จำเป็นต้องร่วมพิธีมิสซาใน โบสถ์ใหญ่ที่อยู่อีกฟากถนน แต่ยิ่งกว่านั้นคือ ท่านสังฆราชเห็นว่าไม่จำเป็นที่จะตั้งศีลมหาสนิทในที่พำนักของเธอ ซิสเตอร์อิกเนสและซิสเตอร์ราฟาแอลได้อยุ่มาสี่เดือนแล้ว จึงคุ้นกับระบบที่เป็นอยู่ แต่สำหรับซิสเตอร์เทเรส เธอรู้สึกทนไม่ได้เลยกับสภาพเช่นนี้!

อย่างไรก็ตาม ซิสเตอร์เทเรสมีคุณสมบัติประจำตัวคือ มีใจกว้างและกล้าหาญ เมื่อเธอได้เขียนจดหมายฉบับแรกถึงคุณแม่เองแฉล เมื่อวันที่ 31 พฤษภาคม ตอนเธอมาอยู่ที่วัดกาลหว่าร์ จดหมายนั้นฟังดูเต็มไปด้วยความสุขชื่นชม เธอเริ่มต้นว่า “จดหมายนี้เป็นฉบับที่ดิฉันเขียนด้วยใจเปี่ยมด้วยความสุข และขอบคุณที่ได้เขียนถึงคุณแม่ ไซ้แล้วคะ ดิฉันแทบไม่เชื่อว่า จะมีความสุขกับสำนักเล็ก ๆ ของเราไปได้นาน...” แต่แม่จะเป็นจดหมายที่เริ่มต้นแบบน่าชื่นออกชื่นใจ ซิสเตอร์เทเรสก็ไม่อาจปกปิดความกังวลใจที่มีอยู่ เธอคร่ำครวญว่าพวกเธอมีเวลาน้อยมากสำหรับการสวดภาวนา แม้ว่าเธอจะได้คัดค้านเรื่องนี้ แต่ท่านสังฆราชก็ยังยืนยันกรานให้พวกเธอไปสวดทำวัตรเย็นในโบสถ์ใหญ่เพื่อให้เป็นตัวอย่างอันดีแก่สัตบุรุษวัดนั้นด้วย

ซิสเตอร์เทเรสเขียนถึงกรุงโรมหลังจากนั้นอีกหกสัปดาห์ แสดงความจำเป็นให้ประคิษฐานศีลมหาสนิทในบริเวณเล็ก ๆ ที่เธอจัดพิเศษ เพราะที่ที่พวกเธอร่วมชุมนุมกันได้ อยู่ใกล้ชิดกับที่ตั้งศีล เธอได้เขียนว่า “นี่เป็นการเสียดสีที่เราไม่อาจยอมได้” แม้เธอจะรู้ว่าไม่มีที่ทางพอจะตั้งตู้ศีลหรือศาสนภัณฑ์ใด ๆ ที่จำเป็นต้องใช้เช่น จอกกอลิกซ์ ขวดบรรจุเหล้าองุ่นและน้ำ

หรือเชิงเทียน แต่การไม่ได้รับสิ่งที่ต้องการนี้ได้กลายเป็นบ่อเกิดแห่งความไม่ลงรอยระหว่างซิสเตอร์เทเรสและท่านสังฆราชเปร์โรส เป็นความร้าวฉานซึ่งกลายเป็นเรื่องใหญ่ในเวลาต่อมา

ในเดือนสิงหาคม มีจดหมายหลายฉบับที่มีเรื่องราวต่าง ๆ เกี่ยวกับสำนักที่ตั้งอยู่ในสยาม ส่งไปยังกรุงโรม ฉบับแรกลงวันที่ 3 สิงหาคม 1925 มาจากคุณแม่แบร์นาร์ด์ มังแชล ฉบับนี้นับว่าเป็นจดหมายประหลาด เต็มไปด้วยความนัยและการคาดคะเนลวงหน้า เธอเขียนว่า เพื่อนที่รู้จักกันมาตั้งแต่เด็กซึ่งเวลานี้ทำหน้าที่เป็นกรรมทูตอยู่ที่กรุงเทพฯ ฯ เธอผู้นี้เข้าใจสถานการณ์ที่นั่นอย่างดี ได้เขียนถึงคุณแม่แบร์นาร์ด์เป็นจดหมายยืดเยื้อ กล่าวยืนยันเหตุการณ์ทั้งหมดที่เกิดขึ้น และความลำบากต่าง ๆ ของซิสเตอร์คณะอัสสัมชัญ คุณแม่แบร์นาร์ด์เขียนว่า “ดิฉันส่งจดหมายฉบับนี้มายังคุณแม่ แต่เพื่อไม่ให้ผู้เขียนจดหมายนั้นเสียหาย ดิฉันจึงลบชื่อของเธอออกเสีย คุณแม่ที่เคารพ จดหมายฉบับนี้จะเรียนให้คุณแม่ทราบสิ่งที่คุณแม่มีสิทธิ์จะทราบ แทนที่จะส่งจดหมายนี้กลับมายังดิฉัน เมื่อคุณแม่อ่านแล้ว ขอให้คุณแม่ทำลายจดหมายนี้เสีย” บังเอิญคุณแม่เองแจลก็ถือตามคำแนะนำของคุณแม่แบร์นาร์ด์ จดหมายฉบับนั้นจึงถูกทำลายไป ด้วยเหตุนี้เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่กล่าวไว้ในจดหมายนั้นจึงยังเป็นความมืดมนอยู่ชั่วนาน!

จดหมายของคุณแม่แบร์นาร์ด์ ซึ่งฟังดูเป็นกลางร้าย ไม่ได้กล่าวถึงอะไรอื่นอีก นอกจากเขียนเกี่ยวกับซิสเตอร์ชาวเวีย เปียร์ซ “ซิสเตอร์ชาวเวียทำได้ดีมาก คุณแม่โรแซร์ (อธิการิณี) ก็กล่าวชมเธอตามที่ดิฉัน ได้เขียนมาเรียนคุณแม่แล้ว ซิสเตอร์ชาวเวียได้ก่อให้เกิดความประทับใจอย่างมาก ทั้งที่นี้และที่บ้านคุณ บัดนี้ดิฉันเห็นได้ชัดยิ่งขึ้นในสิ่งที่ดิฉันคาดไว้ในเวลานั้น โชคดีจริง ๆ ที่ซิสเตอร์ชาวเวียได้ไปยังซัวเถา สงสารแต่ซิสเตอร์อื่นที่ยังต้องอยู่ที่กรุงเทพฯ ฯ” ถ้อยคำที่กล่าวมาเหล่านี้ดูเหมือนจะชี้ให้เห็นว่า ชีวิตในสำนักของชาวอัสสัมชัญที่กรุงเทพฯ ฯ นั้นมีความยากลำบากเพิ่มขึ้น และเห็นว่าดีแล้วที่ซิสเตอร์ชาวเวียได้ไปอยู่เสียที่จีน

ไม่ว่าข่าวใดที่มาถึงกรุงโรม และไม่ว่าข่าวนั้น ๆ จะมีต้นตอมาจากที่ใด คุณแม่เองแจลเป็นห่วงจนต้องเขียนถึงท่านเปร์โรส ตั้งแต่วันที่ 9 กรกฎาคม โดยเรียนเสนอแนะท่านว่า อาจจะเป็นการดีกว่าหากจะส่งซิสเตอร์เทเรสซึ่งมีสุขภาพอ่อนแอ ซ้ำมีหน้าที่เป็นอธิการิณีซึ่งเป็นภาระหนักกลับไปยุโรป พอวันที่ 14 สิงหาคม ท่านเปร์โรสได้เขียนตอบคุณแม่เองแจลอย่างยืดเยื้อ ยอมรับว่ามีปัญหาต่าง ๆ เกิดขึ้นจริง ขอยืนยันว่าสถานการณ์มิได้เลวร้ายอย่างที่คุณแม่คาดคิด เป็นความจริงที่ซิสเตอร์เทเรสอาจจะมีอารมณ์หวั่นไหวคิดมากไปเองว่าความลำบากเหล่านั้นมีมากกว่าที่เป็นจริง แต่ท่านขอเรียนเตือนคุณแม่เองแจลว่าซิสเตอร์เทเรสได้ผ่านช่วงเวลาอันเลวร้ายมา เมื่อมาถึงต่างแดนคราวนี้ก็ต้องล้มป่วยหนักแทบปางตายเป็นเวลาหลายสัปดาห์ แต่การได้ไปพักฟื้นในซัวเถาทำให้เธอมีอาการดีขึ้น และบัดนี้ก็จะหายป่วยดีแล้ว

ท่านเปร์โรสเขียนต่อไปว่า ในช่วงเวลาที่เกิดความยุ่งยากนี้ ท่านก็ยังรั้งรอที่จะระบุชื่อของอธิการิณีคนใหม่เพราะสถานการณ์นี้ดูเหมือนจะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นชั่วคราว แต่เนื่องจากท่านต้องมีใครสักคนที่จะต้องกระทำหน้าที่เพื่อรับภารกิจของคณะ ท่านจึงเลือกเอาซิสเตอร์ชาวเวีย ซึ่งท่านรู้สึกว่

เป็นผู้มีลักษณะเข้มแข็งมีความสามารถสูง การพูดจาก็เป็นแบบธรรมดา ๆ และดูเหมือนไม่หวาดกลัวที่จะต้องรับผิดชอบ เธอเป็นคนคล่องว่องไว มีสมรรถภาพ สุขภาพของเธอก็ดูไม่มีอะไรน่าวิตก แม้จะได้รับเชื้อไวรัสแล้ว เธอมืออะไรหลายอย่างที่ตรงข้ามกับซิสเตอร์เทเรสซึ่งดูเหมือนภาระหน้าที่จะเป็นสิ่งที่หนักอึ้ง ภายใต้อันตรายอันยากยิ่งนี้จึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะเกิดความตึงเครียดขึ้นระหว่างซิสเตอร์ทั้งสอง

อันที่จริง การที่ท่านแปร์โรสมีความไว้วางใจซิสเตอร์ชาวเวเรีย ก็เพราะเธอเป็นคนกล้าตัดสินใจและมีใจเชื่อมั่น ระหว่างที่ท่านแปร์โรสมาเยี่ยมซิสเตอร์คณะอัสสัมชิตทุกวันในช่วงเวลาที่ซิสเตอร์เทเรสป่วยนั้น มีหนังสือและอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน ซึ่งซิสเตอร์คณะอัสสัมชิตประสงค์จะส่งมาจากยุโรป หนึ่งในบรรดาข้าวของเหล่านั้นมีเปียโนอยู่ด้วย เมื่อมีการปรึกษาหารือกันที่จะหารายได้เพิ่มขึ้น ท่านแปร์โรสจึงแนะนำให้สอนพิเศษวิชาดนตรีและศิลปะซึ่งซิสเตอร์ชาวเวเรียมีความสามารถในวิชาทั้งสองนี้ ท่านแปร์โรสแจ้งว่าเปียโนในประเทศสยามมีราคาแพงลิ่ว ซิสเตอร์ชาวเวเรียเสนอว่าเธอจะเขียนจดหมายถึงมารดาของเธอ เพื่อได้ข้อมูลที่จำเป็นต้องรู้เพื่อจะได้สั่งเปียโนสักหลังหนึ่งส่งมาจากยุโรป ท่านแปร์โรสก็ยอมตาม

ท่านมิได้คาดคิดว่าการสนทนาแบบกันเองนี้ ซิสเตอร์ชาวเวเรียจะถือว่าท่านสั่งฆราวาสอนุญาตให้สั่งเครื่องเปียโนที่มีราคาแพงนี้ได้ ท่านแปร์โรสอธิบายว่า “เรื่องนี้เป็นการคุยกันอย่างธรรมดา ข้าพเจ้าไม่คิดไปว่าการคุยนี้จะกลายเป็นการสั่งของโดยไม่ได้รับความเห็นชอบจากข้าพเจ้าเสียก่อน” แต่ในความคิดของซิสเตอร์ชาวเวเรียถือว่าการสนทนากับท่านสั่งฆราวาสถือเป็นการอนุญาตให้ทำได้ เธอจึงเขียนจดหมายถึงมารดาของเธอทันทีตามลักษณะของเธที่เป็นคนคล่องแคล่วว่องไว ขอให้ท่านช่วยจัดการสั่งเปียโนหลังหนึ่งมายังกรุงเทพฯ ฯ บังเอิญเธอมิได้รายงานเรื่องนี้โดยทันทีต่อซิสเตอร์เทเรสซึ่งขณะนั้นยังมีอาการป่วยหนัก ต่อมาระหว่างที่เธอทั้งสองไปพักที่เมืองบันดุง ซิสเตอร์ชาวเวเรียจึงรายงานซิสเตอร์เทเรสให้ทราบเรื่องนี้ แต่เรื่องราวทั้งหมดที่เธอได้จัดการเพ็งจะปรากฏชัดเมื่อเธอได้จากไปยังชัวเถาแล้ว

หลังจากซิสเตอร์ชาวเวเรียไปชัวเถาได้ไม่นาน ก็มีจดหมายฉบับหนึ่งพร้อมใบแจ้งราคามาจากบริษัทที่สร้างเปียโนแจ้งว่า เปียโนที่สั่งให้ส่งมานั้นมีราคา **175** ปอนด์สเตอร์ลิงพร้อมค่าจัดส่งต่างหากทางเรือ เงินจำนวนนี้คิดเป็นเงินฝรั่งเศสก็มากถึง **18000** ฟรังก์ อันเป็นเงินจำนวนมากเกินที่มิสซังจะมีจ่ายให้ ท่านสั่งฆราวาสตกใจมากได้แจ้งให้ซิสเตอร์เทเรสปฏิเสธการรับผิดชอบทั้งหมดโดยยืนยันว่าคำสั่งให้ส่งเปียโนเข้ามานี้ไม่ใช่ความประสงค์ของท่าน

แต่เรื่องนี้ก็กลับปรากฏว่าเป็นเรื่องยุ่งยากเกินจะจัดการได้โดยคำปฏิเสธสั้น ๆ เช่นนั้น จดหมายซึ่งระบุถึงซิสเตอร์ชาวเวเรียส่งมาจากเมืองลูเบียนา (**Ljubjara**) ลงวันที่ **25** มีนาคม มีข้อความสั้น ๆ เกี่ยวกับการเจรจาซื้อขายกันว่า

โดยคำสั่งของมาดาม มารดาของท่าน ผมได้สั่งการทันทีให้สร้างเปียโนหลังหนึ่งซึ่งมีคุณภาพเป็นเยี่ยมตามรายละเอียดที่แจ้งในจดหมายของท่านที่เขียนมาเมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์

กลไกของเปียโนจัดสร้างโดยโรงงานสไตน์เวย์ (Steinway) อันเป็นโรงงานระดับหนึ่ง และเป็นแห่งเดียวที่สามารถสร้างเปียโนได้เหมาะสมกับประเทศที่มีอากาศร้อน ตัวเปียโนจะทำด้วยไม้วอลนัทและไม้โอ๊ก เพราะไม้ชนิดนี้ทนทานได้ทุกอย่าง เปียโนหลังนี้เป็นแบบ **Model K** สร้างตามเค้าตลอกจากที่ผมส่งมา มีราคา 175 ปอนด์รวมค่าบรรจุหีบ แต่ไม่รวมค่าขนส่งทางเรือ โปรดส่งเงินจำนวนนี้ให้ยังธนาคาร **Banque Franco-Serbe** ที่ลอนดอน เมื่อบริษัทได้รับเงินจำนวนนี้แล้ว เปียโนหลังนี้ก็พร้อมจะส่งจากลอนดอน ตรงไปยังที่อยู่ของท่าน

ซิสเตอร์เทเรสทำตามคำแนะนำของท่านแปรโรสทันทีโดยให้ซิสเตอร์ราฟาแอลเขียนไปบอกยกเลิกการสั่งเปียโนหลังนั้น แต่ก็ได้รับจดหมายตอบฉบับที่สอง ส่งมาจากเมืองลูเบียนา ซึ่งมีน้ำเสียงไม่พอใจ ความว่า

ผมได้รับจดหมายคว่นของท่านแล้ว เสียใจที่ไม่อาจรับการบอกเลิกใบสั่งของท่านที่ให้สร้างเปียโนหลังนี้ ซึ่งได้สร้างขึ้นเป็นพิเศษตามรายละเอียดที่ท่านได้แจ้งไว้... เปียโนหลังนี้สร้างขึ้นสำหรับประเทศในเขตร้อน ไม่มีทางที่ผมจะขายเปียโนหลังนี้ได้ในประเทศของผม ท่านต้องตระหนักดีว่าไม่ใช่เครื่องดนตรีที่เราจะจำหน่ายได้ทุกวัน ผมได้สั่งทำเปียโนหลังนี้ตามใบสั่งของท่าน และผมจำเป็นต้องจ่ายเงินค่าเปียโนหลังนี้ มันเป็นจำนวนเงินที่ทำให้ผมสิ้นเนื้อประดาตัวทีเดียว! ใครที่เมืองนี้จะซื้อเปียโนที่สร้างขึ้นเพื่อใช้ในเขตเมืองร้อนแล้ว

มาดามเปียร์ช-มารดาของซิสเตอร์ชาวเวเรีย มาหาผมวันนี้ เธอแทบร้องไห้เมื่อผมอ่านจดหมายของท่านให้เธอทราบ ว่าท่านต้องการยกเลิกเปียโนที่ท่านได้เคยสั่งไว้... เธอจะเขียนถึงท่าน ไม่สำคัญดอกที่ท่านบอกเลิกใบสั่งนี้โดยไม่ได้แจ้งให้ซิสเตอร์ชาวเวเรียทราบ ที่สำคัญคือ เป็นตัวเธอเองที่สั่งให้เราทำเปียโนหลังนี้ สำนักของท่านจึงต้องเป็นผู้จ่ายเงินโปรดแจ้งให้เราทราบ โดยคว่นว่าท่านจะส่งเงินจำนวนนี้หรือไม่ เพื่อเราจะได้นำเงินไปขึ้นต่อไป

ซิสเตอร์เทเรสเป็นผู้ตอบจดหมายที่ไม่น่าฟังนี้ด้วยตนเอง ยืนยันว่าการสั่งทำเปียโนนี้ไม่ได้รับความยินยอมหรือรับรู้จากเธอ จึงขอปฏิเสธการรับผิดชอบ เธอลงท้ายจดหมายว่า “โรงเรียนของเราดำเนินไปอย่างยากจนข้นแค้น และดำรงอยู่ได้ด้วยเงินบริจาค เราจะหาเงินที่ไหนมาจ่ายให้ท่าน”

จดหมายเหล่านี้ซิสเตอร์เทเรสได้คัดลอกไว้อย่างละเอียดและส่งไปยังคุณแม่เองแจลพร้อมกับจดหมายของเธอ เห็นชัดว่าเธอไม่แน่ใจว่าการบอกปิดการรับผิดชอบจะยุติปัญหานี้ได้ ซิสเตอร์เทเรสเขียนต่อไปว่า ท่านสังฆราชเปร์โรสก็มิหนี่สินอยู่แล้ว ไม่อยู่ในสภาพที่จะรับเป็นหนี้จำนวนนี้ได้อีก เหตุการณ์ทั้งหมดนี้ทำให้ท่านสังฆราชตกที่นั่งลำบาก ซิสเตอร์เทเรสรู้สึกร้อนใจว่า คณะเล็ก ๆ ของเธอซึ่งเธออยากให้เป็นที่น่าประหลาดว่าเป็นคณะที่สมบูรณ์แบบ กลับกลายเป็นเหตุให้เกิดความยากลำบากขึ้น

ด้วยความกลัวระคน โกรธ เธอกล่าวหาซิสเตอร์ซาเวเรียว่าเป็นผู้ทำให้เกิดยุ่งยากเหล่านี้ด้วยการสั่งทำเปียโนไปโดยพลการ รวมทั้งเรื่องการสั่งหนังสือต่าง ๆ จากยุโรปซึ่งซิสเตอร์ซาเวเรียไม่มีอำนาจจะทำเช่นนั้น โดยซิสเตอร์เทเรสถือว่าเป็นเวลาหลายเดือนที่ตัวเธอเองป่วยอยู่ มีอาการหนักเกินกว่าจะทำหน้าที่ได้ เธอลงท้ายจดหมายซึ่งยาวถึง **10** หน้าด้วยลายมือเขียนว่า “คุณแม่ที่เคารพ ดิฉันเสียใจอย่างสุดซึ้งและขออภัยที่ดิฉันทำให้คุณแม่มีความกังวลใจในเรื่องยุ่งยากเหล่านี้ ความปรารถนาอย่างเดียวของดิฉันคือจะเป็นคณะธรรมดาๆ ที่มีใจร้อนรนและช่วยเพิ่มพูนการเก็บเกี่ยววิญญาณ” ที่จริงนี่เป็นความปรารถนาอย่างเดียวของเธอที่จะทำตัวให้สมบูรณ์แบบและนำผู้อื่นในความดูแลของเธอให้มีอุดมการณ์อันเดียวกัน ความขัดแย้ง ความผิดพลาด และความไม่เข้าใจกัน เป็นเรื่องยากสำหรับเธอที่จะเข้าใจหรือยอมรับทั้งกับตนเองหรือผู้ที่อยู่ในความดูแล หน้าที่รับผิดชอบของเธอในฐานะอธิการณีกลับกลายเป็นภาระหนักที่เธอเหลือจะทนได้

คุณแม่โรแซร์ได้เขียนจากซัวเถาถึงคุณแม่เองแจลตอนต้นเดือนกันยายน ตั้งข้อสังเกตว่า ขณะที่ท่านอยู่ที่กรุงเทพฯ ท่านเห็นว่าซิสเตอร์เทเรสออกจะเป็นคนที่ค่อนข้าง “ชีวิต” และโน้มเอียงไปในทางที่จะแบกรับความรับผิดชอบในฐานะอธิการณีอย่างตรงตรงเกินไป คุณแม่โรแซร์ลงท้ายจดหมายอย่างเปี่ยมด้วยปรัชญาว่า “พระเจ้าจะทรงช่วยเธอให้พ้นความลำบากต่าง ๆ ที่เธอได้รับเพราะเหตุที่ไร้ประสบการณ์” ถึงกระนั้น สถานการณ์ในกรุงเทพฯ ยังเป็นสาเหตุที่ทำให้คุณแม่โรแซร์กังวล ในจดหมายฉบับเดียวกันนี้ท่านได้เขียนต่อไปว่า ซิสเตอร์ที่นี้เหมือนถูกบังคับให้อยู่ในที่จำกัดแทบจะหายใจไม่ออก หากไม่ออกไปจากเขตพรต คุณแม่โรแซร์รู้สึกกังวลใจด้วยว่าเธอเหล่านั้นทำงานหนักเกินไปโดยไม่มีเวลาแม้สักครู่เพื่อผ่อนคลาย พวกซิสเตอร์ต้องทำทุกอย่าง เช่น ตรวจตราดูแลเด็ก สอนหนังสือ ทำครัว คุณแม่โรแซร์หวนวนึกถึงครั้งหนึ่งที่ซิสเตอร์ก็เคยต้องลำบากตรากตรำอย่างนี้ที่ซัวเถา โดยมีสุขภาพของพวกเธอเป็นเดิมพัน ทว่าบัดนี้ท่านตระหนักได้ว่า จะเป็นการดีกว่า หากยอมเสียเงินอีกหน่อยเพื่อจ้างคนให้มา “ทำงานที่เกินความสามารถของนักบวชซึ่งต้องทำการสอน... ดิฉันได้พยายามเสนอแนะเรื่องนี้แล้ว แต่ดิฉันไม่คิดว่าจะมีใครฟัง”

วันที่ **15** กันยายน เพียงเดือนเดียวนับตั้งแต่ซิสเตอร์เทเรสส่งจดหมายฉบับสุดท้าย เธอก็ได้เขียนถึงคุณแม่เองแจลอย่างยืดยาว เริ่มจดหมายแบบเดิมคือ ขอมอบทุกอย่างถวายแด่พระเจ้า กล่าวถึงงานที่พวกเธอต้องทำ ความสุขในกระแสเรียกของเธอ ความรู้สึกต่ำต้อยต่อพระหรรษทาน ซึ่งพวกเธอได้รับท่วมท้น แต่เห็นได้ชัดว่าเธอยังร้อนนกร้อนใจเรื่องเปียโน เธอได้เขียนจดหมาย

หลายฉบับไปชั่วเวลา แจ่มจ้าแก่ซิสเตอร์ซาเวเรียอย่างละเอียดเกี่ยวกับเรื่องเปียโน แต่ไม่ได้รับคำตอบ เธอเขียนต่อไปว่า ดิฉันไม่อาจทำอะไรได้อีกต่อไปนอกจากสวดให้เธอ เพราะดิฉันแน่ใจว่าเมื่อเธอตรวจตราพิจารณาสิ่งที่เธอได้ทำไป เธอจะเสียใจมาก ดิฉันเองก็รู้สึกเสียใจกับเธอมาแล้ว”

เกือบเป็นวันเดียวกัน คุณแม่โรแซร์ได้เขียนถึงคุณแม่เองแจล แสดงความเสียใจถึงสิ่งต่าง ๆ ที่ไม่เข้าใจกัน พร้อมกับรายงานที่น่าพอใจในพฤติกรรมของซิสเตอร์ซาเวเรีย มีความว่า:

ซิสเตอร์ซาเวเรียเสียใจมากเรื่องเปียโน ดิฉันเห็นว่าซิสเตอร์เทเรสตัดสินใจรุนแรงเกินไป และกล่าวหาเธอหนักไปเกินกว่าจะนึกถึงเหตุผล...ดิฉันรู้สึกว่าคุณเธอออกจะกังวลเกี่ยวกับเรื่องเงินมากเกินไปด้วย มันเป็นเรื่องลำบากที่ดิฉันเข้ามาเกี่ยวข้อง... ดิฉันได้แต่สวดขอพระเจ้าโปรดให้ความกังวลเรื่องนี้ผ่านไป... ถ้าดิฉันมีเงินสัก 500 ดอลลาร์ ก็จะส่งเงินนี้ไปกรุงเทพฯ ๆ โปรดให้ดิฉันแสดงความมั่นใจแก่คุณแม่ว่า สำนักที่กรุงเทพฯ ๆ จะไม่ถึงกับตกยากเพราะต้องจ่ายค่าเปียโนหลังนี้

ส่วนซิสเตอร์ซาเวเรีย คุณแม่โรแซร์พอใจเธอมาก ท่านเห็นว่า เธอเป็นคนมีน้ำใจเอื้อเฟื้อและว่องไวมาก บางครั้งเธอแสดงออกว่ามีความเชื่อมั่นในตนเองสูงอยู่สักหน่อย แต่เธอก็ศรัทธาและมีจิตใจอุทิศสาวก “ดิฉันพยายามทุกวันที่จะแสดงให้เห็นว่า ก่อนอื่นใดเราเป็นธิดาของสหภาพโรมัน ซึ่งรวมเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ดังนั้นแม้เรามีถิ่นกำเนิดมาจากบ้านเมืองใด ก็เป็นเรื่องไม่สำคัญนัก เราจะไม่มุ่งหวังสิ่งใดมากไปกว่าที่เป็นอยู่ในขณะนี้ จิตใจของธรรมชาติไม่ใช่สิ่งที่จะได้มาในวันเดียว ผู้หนึ่งจะต้องมีความเมตตาต่อตนเองและต่อผู้อื่น”

นี่เป็นบทเรียนบทหนึ่งที่ซิสเตอร์เทเรสยังกำลังดิ้นรนเพื่อเรียนรู้ ขณะที่เธอกำลังว่าวุ่นอยู่กับการเลือก ระหว่างชีวิตนักบวชในอุดมคติซึ่งเธอได้รับการอบรมมากับชีวิตฆราวาสที่ต้องปรับตัวตามสภาพ ซิสเตอร์เหล่านี้ได้รับการยกเว้นไม่ต้องสวมชุดนักบวชหนา ๆ เพราะอากาศร้อนชื้นทำให้การสวมใส่ชุดหนัก ๆ เช่นนั้นไม่สามารถทำได้ คุณแม่โรแซร์อธิบายเรื่องนี้แก่คุณแม่เองแจล คุณแม่โรแซร์ยังเปลี่ยนระเบียบประจำวันให้ซิสเตอร์ตื่นนอนเวลา 4.30. เพราะนี่เป็นวิธีเดียวที่เธอเหล่านั้นจะได้สวดภาวนาตอนเช้าร่วมกันได้ ทั้งที่ท่านได้ขอร้องแต่ท่านสังฆราชก็ยังไม่อนุมัติให้ตั้งศีลมหาสนิทในบ้านพัก โรงเรียนก็เจริญขึ้นจนซิสเตอร์มีที่ทางสำหรับตนเองน้อยลง แม้แต่ในห้องอาหารก็ต้องเอามาใช้เป็นห้องเรียนในเวลากลางวัน ถึงแม้ว่าการไปยังห้องอาหารก่อนถึงเวลาอาหารมือนั้น ๆ ตามกฎแล้วจะทำไม่ได้ แต่เธอก็พยายามสวดบท *Miserere* และบทจาก *เหวลึก (De Profundis)* ขณะที่เดินไปห้องสวดมนต์ของตน เห็นได้ชัดว่าซิสเตอร์เทเรสพยายามที่จะตรงตามคำรา

แม้ว่าตอนต้นเดือนพฤศจิกายน ความกังวลเรื่อง “เปียโนของเขตร้อน” จะบรรเทาลงโดยมีโทรเลขแจ้งว่า สำนักมหาธิการิณีจะเป็นผู้รับเรื่องค่าใช้จ่าย ความไม่พอใจของซิสเตอร์เทเรส

เกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของซิสเตอร์ทั้งหลายที่นี้ก็ได้ลดลง ในเดือนมีนาคม 1926 เธอได้เขียนจดหมายที่เต็มไปด้วยความเดือดร้อนใจ ซึ่งทำให้คุณแม่เองแฉกเกิดความกังวลว่าน่าจะปิดสำนักของคณะอัครสุลินในสยามจะดีหรือไม่

แม้ว่าซิสเตอร์เทเรสจะมีเรื่องทุกข์ร้อนใจ แต่เธอก็ไม่เคยคิดที่จะให้ปิดสำนักลง แม้จะมีความลำบากมากมาย ความศรัทธาของเธอก็ได้ลดน้อยลงเลย เวลานั้นพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 7 เพิ่งเสด็จขึ้นครองราชย์สืบสันตติวงศ์จากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 6 ได้ไม่กี่เดือน ทรงสนพระทัยอย่างยิ่งในด้านการศึกษา ท่านสังฆราชแบร์โรสตระหนักถึงประโยชน์ที่จะได้ หากว่าตั้งโรงเรียนมัธยมขึ้นในกรุงเทพฯ ฯ แม้จะเห็นได้ชัดว่าคณะอัครสุลินไม่อยู่ในฐานะที่จะเริ่มงานนี้ในสภาพที่เป็นอยู่ ซิสเตอร์เทเรสรู้สึกว่ ถ้าเธอได้รับอนุญาตให้ยืมเงินเพื่อซื้อที่ดินในทำเลที่เหมาะสม โรงเรียนแบบที่หวังนี้ก็จะเกิดขึ้นได้ “มีอนาคตอันใหญ่หลวงในสยาม มีตระกูลใหญ่ ๆ หลายตระกูล นักบวชก็เป็นผู้ที่บิดามารดาในตระกูลเหล่านั้นไว้เนื้อเชื่อใจ” ซิสเตอร์เทเรสบรรยายต่อไปด้วยความกระตือรือร้นที่ไม่อาจระงับได้ “ดิฉันแน่ใจว่า ถ้าเราสามารถก่อตั้งโรงเรียนได้ เราจะมีนักเรียนเต็มในทันที”

แต่ซิสเตอร์เทเรสยังคงไว้หวังกับสภาพความเป็นจริง อีกคราวหนึ่งในเดือนเมษายน เธอได้เขียนจดหมายขีดยาวถึงคุณแม่แบร์นาร์ด มังแซล ผู้ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากกรุงโรมให้เป็นที่ปรึกษาของสำนักที่ตั้งขึ้นใหม่ ซิสเตอร์เทเรสทราบว่าในไม่ช้าคุณแม่แบร์นาร์ดจะเดินทางไปกรุงโรม เพื่อร่วมประชุมสมัชชาใหญ่ของคณะ (General Chapter) ซิสเตอร์เทเรสขอร้องท่านว่า หากเป็นไปได้ ขอให้ท่านแวะที่สยามก่อน หรือไม่ก็จะขอไปพบท่านที่สิงคโปร์ แต่ภาวะของซิสเตอร์คณะอัครสุลินขณะนั้นทำให้คำขอนี้ไม่อาจเป็นไปได้ เพราะพวกเธอทำงานหนัก ขนาดที่ต้องให้ซิสเตอร์ 50 คนในยุโรปทำที่เดียว สำนักในสยามต้องการซิสเตอร์ที่จะทำการสอนอย่างน้อยอีกสามคน และซิสเตอร์ที่ทำงานบ้านอีกสามคนให้ช่วยดูแลเรื่องการซักผ้า การรีดผ้า และการครัว ทว่าซิสเตอร์ในสยามก็ไม่มีที่ทางจะให้ซิสเตอร์จำนวนที่ขอไปเหล่านี้อยู่ เนื่องจากความลำบากในการติดต่อจดหมายต่าง ๆ ที่ซิสเตอร์เทเรสส่งไปยังกรุงโรมจึงล่วงไปกว่าหนึ่งปีโดยไม่มีคำตอบ คณะอัครสุลินได้พูดถึงการย้ายสำนักกับท่านสังฆราช แต่คำแนะนำของท่านเป็นเรื่องที่ปฏิบัติไม่ได้ และไม่ได้ดีไปกว่าที่เป็นอยู่ตอนนี้ “ดิฉันจะทำอย่างไร? โปรดบอกที!” จดหมายของเธอลงท้ายด้วยน้ำเสียงที่สิ้นหวัง

แม้จะไม่ได้พบกับคุณแม่แบร์นาร์ด สภาพของชาวคณะอัครสุลินก็กระตือรือร้น โดยการเยี่ยมของพระสมณทูต คือ ท่านสังฆราชคอนสแตนติน อายูจิ (Constantin Aiuti) ช่วงกลางเดือนเมษายน “การเยี่ยมครั้งแรกนี้มีจุดหมายสำคัญคือเพื่อเยี่ยมคณะนักบวชและ โรงเรียนที่ชาวคณะนั้นดูแล” ท่านสังฆราชแบร์โรสได้บันทึกไว้ในรายงานประจำปีของท่าน “ฯพณฯ มีความสนใจรายละเอียดทุกอย่าง และได้ให้คำแนะนำที่ดีมาก”

คำแนะนำบางอย่างของท่านสมณฑุต ตามที่ซิสเตอร์เทเรสบันทึกไว้ ถือว่าเป็นชัยชนะของคณะอัครสุลิน ท่านสมณฑุตได้ประกาศหลักเกณฑ์ชุดหนึ่งซึ่งรวมหลายข้อที่ท่านแปร์โรสยังริรอไม่อนุญาต เช่น ต้องมีพิธีมิสซาทุกวันสำหรับนักบวช ต้องแยกโรงเรียนออกจากตัวเขตพรตของนักบวช อาหารสำหรับพระสงฆ์ต้องปรุงที่สำนักของพระสงฆ์ ผู้มาเยี่ยมต้องอยู่ที่ห้องรับแขก จนกว่าอธิการิณีจะรับทราบ รายได้จากทำเทียนขายโดยให้เด็กกำพร้าทำ ต้องใช้เป็นค่าใช้จ่ายอุปการะเด็กกำพร้าแต่ละคน และสำหรับนักบวชแต่ละคนด้วย

การที่ได้รับผลสำเร็จในเรื่องเหล่านี้ถือได้ว่าส่วนใหญ่เป็นเพราะอิทธิพลของคุณพ่อโซแรง (Fr. Chorin) พระสงฆ์หนุ่มซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยการสำนักธรรมทูต “ท่านผู้นี้รู้เรื่องของเราดี ตั้งแต่ต้น” ซิสเตอร์เทเรสได้เขียนถึงคุณแม่แบร์นาร์ดีนในเดือนต่อมา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะคำร้องทุกข์ของซิสเตอร์เทเรสที่คุณพ่อโซแรงได้เขียนไปโนจดหมายหลายฉบับส่งถึงคุณแม่แซงต์มอง มาร์แตง เล่ารายละเอียดต่าง ๆ ของความลำบากที่คุณพ่อได้พบในกรุงเทพฯ

การก่อตั้งสำนักของชาวคณะอัครสุลินเป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสมอย่างยิ่งที่เดียวสำหรับพวกเธอ ชาวคณะนี้ไม่ได้เกิดมาเพื่อที่จะเป็นคนครัวหรือต้องวุ่นทั้งวันอยู่กับงานของโบสถ์ อาหารของพระสงฆ์หรือผู้ช่วยพระสงฆ์ควรจะทำขึ้นที่บ้านของพระสงฆ์เอง งานที่กำหนดให้ซิสเตอร์ทั้งสามทำ เป็นสิ่งเกินกำลังมนุษย์จะทำได้ การปฏิบัติตามกฎวินัยของคณะย่อมไม่อาจทำได้ เพราะเป็นไปไม่ได้ที่ซิสเตอร์คณะของท่านจะปฏิบัติตามได้ นับเป็นเรื่องปวดร้าวใจที่ได้เห็นสภาพบ้านพักของพวกเธอ โรงเรียนที่พวกเธอดูแลในปัจจุบันมองดูไม่เป็นการภาคภูมิใจแก่คณะอัครสุลินและแก่ผมซึ่งผมเคยไปเยี่ยมสำนักบางแห่งของท่านในฝรั่งเศสและแคนาดามาแล้ว ผมต้องแสดงความเสียใจอย่างยิ่งที่ได้เห็นสภาพของซิสเตอร์คณะอัครสุลินในกรุงเทพฯ

การที่คุณพ่อโซแรงเข้าไปแทรกแซงกับท่านอายุจี้ก็ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ทว่าก็ยังไม่มากพอ คำแนะนำของท่านคือ ขอให้อธิการิณีเจ้าคณะหรือตัวแทนจากสมัชชาใหญ่ของคณะมายังกรุงเทพฯ ก่อนที่จะมีการวางแผนอนาคตของคณะอัครสุลิน

ไม่ว่าคุณพ่อโซแรงจะสามารถทำอะไรเพื่อบรรเทาความลำบากต่าง ๆ ของชาวคณะอัครสุลิน แต่ก็ทำให้ท่านแปร์โรสเกิดความไม่พอใจ พอถึงฤดูใบไม้ผลิปี 1926 มีเรื่องให้เห็นชัดว่า ซิสเตอร์เทเรสและท่านแปร์โรสไม่ลงรอยกันมากซิสเตอร์เทเรสขอให้ทำมิสซาประจำวันสำหรับซิสเตอร์ทั้งสาม ท่านก็แย้งว่าเป็นไปไม่ได้ เพราะสัตบุรุษของท่านจะไม่มีมิสซาของตนในวัด ซิสเตอร์เทเรสแย้งว่า พิธีมิสซาต้องทำในเขตพรตของคณะตามกฎวินัยที่คณะต้องปฏิบัติ ท่านก็ตอบว่าในสถานการณ์ปัจจุบันนี้จะทำเช่นนั้นไม่ได้ ซิสเตอร์เทเรสรู้สึกอัดอั้นตันใจจึงตีความการตัดสินใจของท่านแปร์โรสว่าไม่ตรงกับความต้องการของคณะอัครสุลิน ในจดหมายที่ซิสเตอร์เทเรสเขียนถึง

คุณแม่แบร์นาร์ด์ มังแซล ได้อ้างคำของท่านอายุจิตที่บอกแก่เธอต่อหน้าท่านแปร์โรสว่าท่านต้องการให้ชาวคณะอูร์สุลินก่อตั้งโรงเรียนมัธยม เพราะท่านรู้สึกที่ชาวคณะอูร์สุลินเหมาะสมจะดำเนินงานด้านการสอนในขั้นสูงกว่าที่เป็นอยู่ในขณะนั้น คำเสนอแนะนี้ทำให้เธอรู้สึกมีความหวัง แต่เธอเกรงว่าท่านแปร์โรสจะไม่ยอมรับคำเสนอแนะนี้

คำบรรยายลักษณะของท่านแปร์โรสตอนแรก ๆ ที่ซิสเตอร์เทเรสกล่าวว่าท่านมีลักษณะ “เหมือนเป็นบิดาคูแลลูก ๆ” ขณะนี้ได้เปลี่ยนไปเป็น “คนกระด้างไร้จิตใจ” เป็นได้ที่ข้อสรุปทั้งสองอย่างนี้เป็นไปตามอารมณ์ของซิสเตอร์เทเรสในขณะนั้น ๆ ท่านสังฆราชแปร์โรสได้รับหน้าที่ประจำอยู่ที่มิสซังสยาม ตั้งแต่ท่านได้รับศีลบรรพชาเป็นพระสงฆ์เมื่อปี 1893 และได้รับตำแหน่งพระสังฆราชเมื่อปี 1910 ท่านทำงานหนัก ได้ขยายสามเณรลัย และสนับสนุนคณะนักบวชใหม่ ๆ ท่านเป็นบุคคลที่มีวิจรรณญาณและมีประสบการณ์ ท่านไม่คุ้นเคยกับการถูกตั้งคำถามกับการตัดสินใจของท่าน โดยพระสงฆ์หนุ่มคนหนึ่งซึ่งอยู่ในบังคับบัญชาต่อหน้าท่านสมณฑุต สำหรับซิสเตอร์เทเรส ท่านแปร์โรสก็มักลงมือกระทำการอย่างรวดเร็วที่จะปกป้องเธอให้พ้นความลำบากต่าง ๆ แต่บัดนี้ท่านตกอยู่ในสภาพที่ไม่มีทางประนีประนอมกันได้ เราคงไม่ประหลาดใจที่ซิสเตอร์เทเรสเขียนเรื่องทุกข์ในจดหมายถึงคุณแม่แบร์นาร์ด์ มังแซลว่า เมื่อท่านอายุใจไปแล้ว ท่านแปร์โรสก็ “เย็นชาและกระด้างต่อพวกเรา ท่านไม่ยอมทำอะไรให้เราที่ดินมากกว่านี้”

สภาพการณ์ไม่ได้ดีขึ้นแม้จะเกิดอหิวาตกโรคระบาดระหว่างฤดูร้อนเดือนพฤษภาคม ซิสเตอร์เทเรสต้องเข้าโรงพยาบาลเซนต์หลุยส์อีกครั้ง คราวนี้อาการของเธอไม่หนักนัก แต่เธอก็บรรยายในจดหมายถึงคุณแม่แบร์นาร์ด์ว่า “ห้องของเราที่อยู่กันสามคนเล็กมาก ไม่มีอากาศและไม่มีที่จะให้ดิฉันอยู่รักษาตัว เราจะหลีกเลี่ยงความเจ็บป่วยได้อย่างไรในเมื่อขยะของคนสกปรกในบริเวณนี้ทิ้งกันทั่วไปใกล้พวกเรา!” แต่แทนที่จะทำให้ซิสเตอร์เทเรสหมดกำลังใจ โรคภัยครั้งหลังสุดนี้ยังเพิ่มการตัดสินใจให้เธอหาที่ดินในทำเลที่ดีกว่าเพื่อสร้างโรงเรียนให้เป็นจริงเป็นจังขึ้น “บางทีคุณแม่อาจจะกล่าวว่า เป็นไปไม่ได้ที่พวกเราเพียงสามคนจะรับภาระอันหนักหน่วงนี้” ซิสเตอร์เทเรสลงท้ายจดหมายขณะที่ยังอยู่บนเตียงในโรงพยาบาลว่า “แต่ดิฉันขอเรียนว่าเป็นไปได้ค่ะ”

ในช่วงฤดูใบไม้ผลิปีนั้น ได้มีการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่เกิดขึ้นคือ โรงเรียนที่สอนภาษาจีน ซึ่งมีนักเรียนราว 40 คน ได้ถูกเปลี่ยนมือจากชาวคณะอูร์สุลินไปอยู่ในความอำนวยการของครูชาวจีน ตามที่ท่านแปร์โรสได้บันทึกไว้ในรายงานประจำปีว่า เป็นเวลาหลายปีมาแล้ว มีชาวจีนอพยพเพิ่มขึ้น เนื่องจากมีความลำบากและสถานการณ์ที่ปรวนแปรใน “จีนภาคกลาง” ท่านจึงตระหนักดีว่าโรงเรียนสอนภาษาจีนจะต้องขยายขึ้นอีกเท่าตัว นอกจากจะช่วยสอนในโรงเรียนจีนแล้วชาวคณะอูร์สุลินได้ริเริ่มโรงเรียนของตนเองขึ้นโดยมีการสอนอังกฤษและฝรั่งเศสด้วย แม้จะเป็นเรื่องยากสำหรับซิสเตอร์ที่จะจัดการงานทั้งหมด ซิสเตอร์เทเรสก็ตีความการกระทำของท่านสังฆราชว่าไม่ใช่การกระทำที่ก่อปรด้วยเมตตา แต่เป็นการตัดสินใจโดยพลการ โดยไม่ได้ปรึกษาหารือกับ

เธอก่อน เธอเขียนด้วยน้ำเสียงที่แสดงความไม่พอใจว่า “หลังจากวันที่ 15 พฤษภาคม เราจะไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโรงเรียนจีนอีกต่อไป”

เหตุการณ์นี้ทำให้ซิสเตอร์เทเรสยิ่งตัดสินใจแน่วแน่ที่จะหาที่ดินสักแห่งซึ่งคณะอัครสุลินสามารถก่อตั้งโรงเรียนของตนเองได้ ในเดือนพฤษภาคม เธอได้เขียนถึงกรุงโรม ขออนุญาตให้เธอกู้ยืมเงินเพื่อซื้อที่ดิน “เพื่ออนาคตสำหรับงานของชาวคณะอัครสุลินในสยาม โปรดอนุญาตให้เรากู้ยืมเงินได้” เธอขอร้อง เดือนกรกฎาคมปีนั้น (1926) สถานการณ์ของคณะอัครสุลินก็กระเดื่องขึ้น อหิวาตกโรคกำลังซาลง ชาวคณะอัครสุลินได้รับอนุญาตให้จัดการสืบหาซื้อที่ดินที่เหมาะสมได้ เปียโนที่ตกค้างก็มาถึงใน “สภาพสมบูรณ์แบบ” และที่สำคัญที่สุดคือ ท่านสังฆราชเปร์โรสไม่นานหลังจากท่านได้รับจดหมายฉบับหนึ่งจากคุณแม่เองแฉลในกรุงโรม ท่านก็มีท่าที่เป็นมิตรเหมือนแต่ก่อน

พอปลายเดือนกรกฎาคม ด้วยความช่วยเหลือของท่านสังฆราช ชาวคณะอัครสุลินได้พบที่ดินอันเหมาะสม ซึ่ง “สดชื่นและโล่งแจ้ง” ตามที่ซิสเตอร์ราฟาเอลบรรยาย ซิสเตอร์เทเรสส่งโทรเลขฉบับหนึ่งไปยังกรุงโรมทันที ขออนุญาตให้เธอมีสิทธิอำนาจในการซื้อที่ดินนี้ ขณะเดียวกัน เธอได้เขียนอย่างยืดยาวถึงคุณแม่แซงต์มอง มาร์แตงที่กรุงโรม ซึ่งเคยเป็นอาจารย์อบรมขณะที่เธอเป็นนวกชน (บัดนี้ท่านเป็นสมาชิกคนหนึ่งในคณะที่ปรึกษาของคณะ) โดยบรรยายถึง “รู” ที่พวกเธอต้องอยู่ เธอย้ำว่า นานตราบเท่าที่พวกเธอต้องอยู่ที่นี่ เธอไม่สามารถรับซิสเตอร์ใหม่มาอยู่ด้วยได้ และไม่อาจหวังว่าจะมีใครส่งลูกของตนมาเรียน นอกจากพวกคนระดับล่าง

เดือนสิงหาคมปีนั้น ทางกรุงโรมต้องเอาธุระเรื่องราวเฉพาะหน้าต่าง ๆ ที่รุ่มร่ายิ่งกว่าจะใส่ใจเรื่องการซื้อที่ดินในสยาม ปี 1926 เป็นปีที่มีการประชุมสมัชชาใหญ่ของคณะ ชาวคณะอัครสุลินทั่วโลกจะต้องมาพบกันในการประชุมที่กรุงโรม คุณแม่เองแฉล เดอ นอเทรอดาม ได้ทำหน้าที่ของท่านในสมัยที่สอง สมบูรณ์แล้วในฐานะมหาธิการิณี งานชิ้นแรกของการประชุมนี้คือ คัดเลือกผู้สืบตำแหน่งต่อจากท่าน วันที่ 1 กันยายน หลังจากเข้าเงียบสามวัน (Triduum) ก็มีการเลือกมหาธิการิณีคนใหม่ ได้แก่คุณแม่มารี เดอ แซงต์มอง มาร์แตง ซึ่งเคยเป็นรองเจ้าคณะมาก่อน และเคยเป็นนวกาจารย์ที่สำนักในฝรั่งเศสภาคเหนือ

คุณแม่แซงต์มองมีจิตใจกระตือรือร้นเอาใจใส่มากเรื่องสำนักของคณะอัครสุลินในต่างประเทศ ท่านเคยมีการติดต่อเป็นส่วนตัวกับสำนักของคณะในสยาม เพราะทั้งซิสเตอร์เทเรสแมร์แตนส์และซิสเตอร์อิกแนส เดอแลตร์ เคยเป็นนวกชนที่ท่านเคยดูแลอบรมมา ท่านได้รับทราบถึงความยากลำบากต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นที่สำนักของคณะในสยาม จากจดหมายของซิสเตอร์เทเรสและจากคุณแม่แบร์นาร์ด์ มังแซล และจากท่านสังฆราชเปร์โรสเอง กิจกรรมชิ้นแรกของคุณแม่คือการทำให้สำนักนี้มีสภาพมั่นคงยิ่งขึ้น ภายใต้อำนาจที่เปี่ยมความสามารถและประสบการณ์ พอเสร็จการประชุมใหญ่ ท่านก็แต่งตั้งธรรมเนียมผู้เปี่ยมความสามารถและมีใจกระตือรือร้นคือคุณแม่แบร์นาร์ด์ มังแซล ซึ่งขณะนั้นเป็นอธิการิณีอยู่ที่ชวา ให้ทำหน้าที่เป็นอธิการิณีที่สำนักคณะอัครสุลินในสยาม